EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 17.6.2026.
COM(2026) 277 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Direktīvas (ES) 2018/1673 par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu ar krimināltiesībām izvērtējumu

{SWD(2026) 148 final}

1. IEVADS

Eiropas Parlaments un Padome 2018. gada 23. oktobrī pieņēma Direktīvu (ES) 2018/1673 par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu ar krimināltiesībām (turpmāk "direktīva"), un tā stājās spēkā 2018. gada 2. decembrī. Direktīva stiprina tiesībaizsardzības un tiesu iestāžu reakciju uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, veicina pārrobežu sadarbību gan ES, gan starptautiskā mērogā un papildina plašāko tiesisko regulējumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā.

Direktīva ir attiecināma uz 25 dalībvalstīm; Īrijai un Dānijai tā nav saistoša. Galīgais transponēšanas termiņš bija 2020. gada 3. decembris.

Direktīvā ir paredzēti minimālie noteikumi par darbībām, kas jāuzskata par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem visās dalībvalstīs (t. i., noziedzīgas darbības rezultātā iegūta īpašuma nodošana vai pārveidošana, tā nelikumīgās izcelsmes slēpšana vai maskēšana, vai īpašuma iegūšana, valdījums vai lietošana, zinot tā noziedzīgo izcelsmi), un attiecīgās sankcijas par šādām darbībām. Direktīvā ir precizētas noziedzīgās darbības, kas ir predikatīvi nodarījumi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, t. i., krimināli sodāmas darbības, kuru rezultātā radušies legalizētie nelikumīgi iegūtie līdzekļi. Direktīvas ieviesto novitāšu vidū ir iespēja veikt kriminālvajāšanu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, neprasot notiesājošu spriedumu par predikatīvo nodarījumu un neprasot iestādēm pierādīt visus predikatīvā nodarījuma elementus ("atsevišķa nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācija"). Tā arī ļauj veikt kriminālvajāšanu un notiesāšanu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbībām, ko veicis tādas noziedzīgās darbības izdarītājs, kuras rezultātā īpašums radies ("pašu līdzekļu legalizācija"). Direktīvā ir ietverti noteikumi, kas ļauj precizēt, kura dalībvalsts ir kompetenta veikt kriminālvajāšanu pārrobežu lietās. Turklāt tajā ir paredzēti minimālie noteikumi par sodiem un papildu sankcijām, kas piemērojamas gan fiziskām, gan juridiskām personām, tai skaitā par "atbildību pastiprinošiem apstākļiem".

Šis ziņojums atbilst direktīvas 14. panta 2. punkta prasībai, saskaņā ar kuru Eiropas Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojums, kurā novērtē šīs direktīvas pievienoto vērtību attiecība uz nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanu, kā arī tās ietekmi uz pamattiesībām un pamatbrīvībām.

Šā izvērtējuma ziņojuma pamatā ir 14. panta 1. punktā prasītais Komisijas transponēšanas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, kurā novērtēts, cik lielā mērā dalībvalstis ir veikušas vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu direktīvas prasības. Transponēšanas ziņojums parādīja, ka, lai gan direktīvas transponēšana kopumā ir veikta atbilstīgi, joprojām pastāv dažas nepilnības un neatbilstības, piemēram, dažas dalībvalstis ir nepareizi transponējušas noteikumus par atbildību pastiprinošiem apstākļiem. Transponēšanas ziņojums ir izklāstīts pielikumā.

Izvērtējuma konstatējumi detalizētā veidā, kā arī izmantotā metodika ir izklāstīta ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

Šī direktīva ir daļa no plašāka instrumentu kopuma cīņai pret noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, kas, kā uzsvērts Eiropas iekšējās drošības stratēģijā (*ProtectEU*), ir centrālais elements cīņā pret organizēto noziedzību. Noziedzīgi iegūtu ienākumu konfiskācija joprojām ir būtiska, lai likvidētu organizētas noziedzīgas grupas, un ES tiesību aktu efektīva īstenošana finanšu noziegumu apkarošanas un līdzekļu atgūšanas veicināšanas jomā šajā sakarā ir svarīgs solis.

2. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Direktīvas vispārīgais mērķis ir stiprināt tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu reakciju uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju visās dalībvalstīs. Lai gan krimināltiesībās par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju noteica visas dalībvalstis, tajās saglabājās būtiskas atšķirības attiecībā uz nodarījuma definēšanu, predikatīvo nodarījumu tvērumu un attiecīgajām sankcijām. Iepriekšējais regulējums nebija līdz galam saskaņots un pilnīgs, un tādējādi tas bija mazāk efektīvs un ļāva noziedzniekiem un teroristiem izmantot vājākas valstu sistēmas. Šīm vajadzībām ar direktīvu tika ieviests **vienots ES regulējums krimināltiesībās noteikšanai par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu reaģēšanas stiprināšanai**. Tā vispārējais mērķis ir ar krimināltiesību palīdzību stiprināt ES nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas režīmu.

Šī mērķa panākšanai ir jāveic konkrēti uzdevumi:

- jānodrošina efektīva krimināltiesībās noteikšana par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju visā ES;
- jāievieš nepārprotamas un vienotas predikatīvo nodarījumu definīcijas;
- jānosaka saskaņoti un samērīgi sodi un sankcijas;
- jāuzlabo sadarbība un informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm.

Direktīvas paredzamā ietekme ir šāda:

- efektīvāka izmeklēšana un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izdarītāju kriminālvajāšana, apstiprinot saskaņotus nodarījumu veidus, sodus un sankcijas;
- labāka ES iedzīvotāju un iekšējā tirgus aizsardzība pret organizētās noziedzības un terorisma finansēšanas draudiem, nodrošinot, ka iestādēm ir pieejami efektīvi instrumenti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšanai un vainīgo, tai skaitā juridisku personu, saukšanai pie atbildības;
- efektīvāka un labāk koordinēta pārrobežu rīcība pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, pastiprinot sadarbību un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm;
- efektīvāki izmeklēšanas instrumenti, kas pieejami iestādēm nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšanai;
- pasākumi konfiskācijas stiprināšanai, uzlabojot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumos gūto ieņēmumu meklēšanu, iesaldēšanu un konfiskāciju.

Šis izvērtējuma ziņojums aptver direktīvas leģislatīvo un praktisko piemērošanu, atbilstoši labāka regulējuma principiem, ņemot vērā tādus aspektus kā efektivitāte, lietderība,

saskaņotība, ES pievienotā vērtība, atbilstība, kā arī ietekmi uz pamattiesībām un pamatbrīvībām, kā prasīts direktīvas 14. panta 2. punktā. Izvērtējuma ziņojumā ir ietverti arī secinājumi un konkrēti ieteikumi turpmākai rīcībai.

Izvērtējuma vajadzībām tika veikts ārējs pētījums[1], ko veidoja dokumentu pārbaude, intervijas, mērķorientētas apspriešanās, aptaujas utt. Apspriešanā tika iekļauts plašs ieinteresēto personu loks, to skaitā ES aģentūras un struktūras, tiesu iestādes, tiesībaizsardzības iestādes, līdzekļu atguves dienesti, finanšu ziņu vākšanas vienības, juridiskie eksperti, nevalstiskās organizācijas, domnīcas un akadēmiskās iestādes. Izvērtējums aptver laikposmu no 2018. līdz 2025. gadam.

3. GALVENIE KONSTATĒJUMI

Šajā iedaļā ir izklāstīti izvērtējuma rezultāti attiecībā uz direktīvas efektivitāti, lietderību, saskaņotību, ES pievienoto vērtību un atbilstību. Turklāt tajā ir izklāstīti izvērtējuma rezultāti attiecībā uz direktīvas ietekmi uz pamattiesībām un pamatbrīvībām, kā konkrēti prasīts direktīvas 14. panta 2. punktā.

3.1. Efektivitāte

Attiecībā uz **efektivitāti** izvērtējumā konstatēts, ka **direktīva ir devusi nozīmīgu ieguldījumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu un sodu saskaņošanā visās dalībvalstīs**, nodrošinot jaunus instrumentus praktizējošiem speciālistiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanai. Nodrošinot kriminālatbildības noteikšanu par visām attiecīgajām nelikumīgi iegūto līdzekļu legalizācijas metodēm, kas tiek izmantotas saistībā ar visdažādākajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, kuru rezultātā rodas ienākumi, direktīva ļauj iestādēm efektīvāk izmeklēt visas attiecīgās darbības, kas veiktas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai, un veikt vainīgo kriminālvajāšanu. Šajā ziņā īpaši liela nozīme ir bijusi **novitātēm, piemēram, atsevišķas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un pašu līdzekļu legalizācijas**, **ieviešanai** – par šādu rīcību tagad var veikt kriminālvajāšanu visās dalībvalstīs.

Tiesu un tiesībaizsardzības iestādes šai sakarā uzsvēra nepārprotamus ieguvumus, īpaši atcelto nepieciešamību pierādīt predikatīvo nodarījumu, kad tiek veikta kriminālvajāšana par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kas atvieglo tiesvedību. Tiesu iestādes arī uzsvēra, ka, ieviešot pašu līdzekļu legalizācijas nodarījumu, paplašinās kriminālvajāšanas tvērums. Saskaņā ar tiesu un tiesībaizsardzības iestāžu viedokli šīs izmaiņas arī **pastiprināja** tiesību aktu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju **atturošo ietekmi**.

Iespējas veikt juridisku personu kriminālvajāšanu un piemērot lielākus sodus gadījumos, kad atbildīgais subjekts[2] legalizē nelikumīgi iegūtus līdzekļus, paver iestādēm iespējas efektīvāk vērsties pret sarežģītajām shēmām, ko noziedznieki izveidojuši, lai slēptu savus nelikumīgi iegūtos līdzekļus, tādējādi **palielinot iekšējā tirgus aizsardzību** pret organizētās noziedzības un terorisma finansēšanas draudiem, un praktizējošie speciālisti uzsver atturošo ietekmi, ko

[1] Saite uz pētījumu (pētījums vēl nav publicēts, tiks pievienota pēc starpdienestu konsultācijām).

[2] Sk. jo īpaši 2. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2015/849 (2015. gada 20. maijs) par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, *OV L 141, 5.6.2015., 73.–117. lpp., jaunākā konsolidētā versija pieejama vietnē EUR-Lex - 02015L0849-20241230 - LV - EUR-Lex*.

rada neatkarīga juridisko personu kriminālvajāšana, kas nošķirta no fizisko personu kriminālvajāšanas, kā arī atbildību pastiprinošie apstākļi kopumā.

Vēl viens aspekts, kas ir palielinājis efektivitāti cīņā pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, ir to **izmeklēšanas instrumentu paplašināšana**, kas pieejami nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu izmeklēšanai. Ieinteresētās personas ziņoja, ka direktīvas noteiktais pienākums nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšanai darīt pieejamas izmeklēšanas metodes, ko izmanto organizētās noziedzības lietu izmeklēšanā, kā arī maksimālo sodu palielināšana ir atvieglojusi piekļuvi specializētiem rīkiem, piemēram, saziņas pārtveršanai. Tas ļauj izsekot finanšu darījumus un ļauj iestādēm vākt papildu pierādījumus, uzlabojot to spēju atklāt un sagraut noziedzīgos tīklus un to finanses, tādējādi palielinot **ES iedzīvotāju aizsardzību** pret organizētās noziedzības draudiem.

Turklāt, pateicoties lielākai saskaņotībai attiecībā uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem visā ES un skaidrākiem noteikumiem par to, kura valsts nosakāma par kompetento valsti, kas vadīs konkrētas lietas izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, direktīva saskaņā ar tiesu iestāžu un dažu tiesībaizsardzības iestāžu pausto viedokli kopumā ir veicinājusi **efektīvāku un koordinētāku pārrobežu rīcību** pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Tuvinot tiesiskos regulējumus, direktīva kopumā ir ļāvusi dažādu dalībvalstu iestādēm "runāt vienā valodā" – jo līdzīgāki ir nodarījumi un sodi starp jurisdikcijām, jo vieglāk tām ir sadarboties pāri robežām un atzīt citā dalībvalstī pieņemtos spriedumus.

Tomēr **direktīvas efektivitāti zināmā mērā ietekmē** vairākas **problēmas**.

Viena problēma attiecas uz **atsevišķas nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas** nekonsekventu interpretāciju un piemērošanu dalībvalstīs, tādējādi radot juridisku nenoteiktību un izraisot problēmas izmeklēšanas un kriminālvajāšanas laikā. Dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras tas, cik lielā mērā predikatīvais nodarījums ir jāpierāda, – dažās valstīs iestādēm ir jāpierāda tikai kāda iepriekšēja noziedzīga darbība, kas ir pamatā legalizētā īpašuma izcelsmei, savukārt citās valstīs iestādēm ir skaidri jādefinē predikatīvais nodarījums un dažos gadījumos pat jānosaka nozieguma vieta un laiks (sk. arī transponēšanas ziņojuma 3.–4. lpp.). Tāpēc direktīvas, ciktāl tā atvieglo kriminālvajāšanu par atsevišķu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, efektivitāte dažādās ES valstīs atšķiras – tas ir saistīts ar direktīvas neskaidro formulējumu, kas pieļauj lielu transponēšanas pasākumu dažādību.
Dalībvalstu jurisdikcijās ir arī atšķirības interpretācijā attiecībā uz **īpašumu, kas var būt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas objekts**. Kaut arī direktīvā īpašums ir definēts visaptveroši, lai iekļautu visu veidu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas darbības, dažu dalībvalstu tiesību aktos ietaupītie izdevumi (piemēram, ieturētie nodokļi nodokļu nodarījuma gadījumā) netiek uzskatīti par īpašumu, ko var legalizēt. Šajās valstīs uzskata, ka par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījuma objektu var būt tikai tāds īpašums, kas rada pozitīvu personas līdzekļu pieaugumu, piemēram, nauda, kas iegūta no narkotiku tirdzniecības nodarījuma, vai nodokļa atlaide. Šajās valstīs neņem vērā īpašumu, kas radies, ietaupot uz nelikumīgi nenomaksāta PVN. Tā ir ievērojama nepilnība, ņemot vērā ar PVN saistītās

krāpšanas ietekmi uz publiskajiem budžetiem, kas saskaņā ar Eiropola[3] un Eiropas Prokuratūras[4] datiem katru gadu nodokļu iestādēm izmaksā vairākus desmitus miljardu EUR. Turklāt jāatzīmē, ka noteikums par **jurisdikcijas noteikšanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu** jomā, konkrēti gadījumā, kad likumpārkāpējs ir dalībvalsts valstspiederīgais, saskaņā ar **10. panta 1. punkta b) apakšpunktu** ir transponēts atšķirīgi, it īpaši, ciktāl tas attiecas uz **abpusējās sodāmības** prasību[5].

Konkrēta joma, kurā izvērtējumā netika izdarīti secinājumi par efektivitāti, ir paredzamā ietekme uz konfiskācijas pasākumu stiprināšanu, it īpaši kriminālprocesa ilguma dēļ, kā rezultātā nav pietiekamu datu. Turklāt jānorāda, ka direktīvas 9. pantā ir tikai atsauce uz to, ka jāpiemēro Direktīva 2014/42/ES par konfiskāciju, kas 2024. gadā tika aizstāta ar jauno direktīvu par līdzekļu atgūšanu un konfiskāciju. Tāpēc šādus aspektus var tikai analizēt izvērtējumā par pēdējo no minētajiem instrumentiem, kas Komisijai ir jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2031. gada 24. novembrim.

3.2. Lietderība

Izmaksu un ieguvumu novērtējums **lietderības** noteikšanai var būt tikai provizorisks, ņemot vērā kriminālprocesa ilgumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lietās. Tāpēc pilnīga direktīvas ietekme kvantitatīvā izteiksmē (krimināvajāšanu un notiesājošo spriedumu skaits, iesaldēto un konfiscēto līdzekļu apjoms šajos nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumos) būs redzama tikai turpmākajos gados.

Ieinteresētajām personām paužot dažādus viedokļus (daži pauda neitralitāti, citiem bija atšķirīgi viedokļi par to, vai direktīvas ieguvumi atsver ar to saistītās izmaksas), bez datu vākšanas nebija iespējams veikt pilnīgu novērtējumu par izmaksām – gan monetārā, gan administratīvā sloga ziņā –, lai salīdzinātu tās ar tādiem rezultātiem kā krimināvajāšanas gadījumu un notiesājošu spriedumu skaits un attiecīgais iesaldēto un konfiscēto līdzekļu apjoms šajos nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas gadījumos. Jebkurā gadījumā lielākā daļa dalībvalstu, kas piedalījās apspriešanas pasākumos, ziņoja, ka īstenošanas izmaksas un administratīvais slogs ir līdzinājies nullei vai bijis minimāls. Tas atspoguļo direktīvas būtību, kas faktiski paredz izmaiņas dalībvalstu krimināvkodeksā vai kriminālprocesa kodeksā, un šādi grozījumi valsts tiesību aktos nozīmē tikai nelielas papildu izmaksas. Dažas papildu izmaksas, ko rada direktīva, ir tiesu iestāžu un tiesībaizsardzības iestāžu apmācība, it īpaši direktīvā paredzēto jauno nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas veidu izmeklēšanai un krimināvajāšanai. Kopumā ieinteresētās personas norāda, ka direktīva ir nodrošinājusi iestādēm jaunus instrumentus efektīvākai nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu

[3] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

[4] Savā 2024. gada pārskatā Eiropas Prokuratūra ir uzsvērusi, ka krāpšana PVN jomā veido vairāk nekā 53 % no kopējā aplēstā kaitējuma, par kuru tiek veikta izmeklēšana, un aplēstais kaitējums ir 13,15 miljardi EUR https://www.eppo.europa.eu/assets/annual-report-2024/pdfs/EPPO_Annual_Report_2024_en.pdf.

[5] Tas ir princips, saskaņā ar kuru jurisdikciju var noteikt tikai tad, ja attiecīgā rīcība ir krimināli sodāma gan valstī, kurā notiek krimināvajāšana, gan valstī, kurā tā ir tikusi veikta.

izmeklēšanai un vainīgo kriminālvajāšanai, savukārt īstenošanas izmaksas tiek minētas kā ierobežotas, kas liecina par vispārēju pozitīvu ietekmi lietderības ziņā.

3.3.Iekšējā un ārējā saskaņotība

Iekšējās saskaņotības ziņā izvērtējums liecina, ka direktīvas dažādie komponenti labi mijiedarbojas tās mērķu sasniegšanai un ka starp dažādajiem direktīvas noteikumiem nav pretrunu.

Ārējā saskaņotība aptver gan starptautisko, gan ES līmeni.

Starptautiskā mērogā izvērtējumā norādīts, ka direktīva **nav pilnībā saskaņota ar Eiropas Padomes Varšavas konvenciju**[6], kurā ietverti noteikumi par krimināltbildības noteikšanu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un kura lielā mērā regulē jautājumus, uz kuriem attiecas šī direktīva. ES konvenciju parakstīja 2009. gadā, bet vēl nav to ratificējusi. Konkrētāk, direktīvas 2. panta 1. punkts ierobežo predikatīvo nodarījumu tvērumu salīdzinājumā ar Varšavas konvenciju, un šī ir iespēja, kuru konvencija pieļauj. Komisija plāno pieņemt priekšlikumu Padomes lēmumam, lai ļautu ES ratificēt Varšavas konvenciju, un šo jautājumu varētu risināt šajā kontekstā.

ES līmenī direktīva ir **saskanīga ar citiem šīs jomas leģislatīvajiem instrumentiem**. Kā atzīts Eiropas iekšējās drošības stratēģijā (*ProtectEU*)[7], ES ir pastiprinājusi savus centienus ar jaunajiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas noteikumiem, arī izveidojot ES Iestādi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai un izstrādājot jauno direktīvu par līdzekļu atgūšanu un konfiskāciju, kas ir būtiska organizēto noziedzību veicinošo finansiālo motīvu mazināšanai, nelikumīgi iegūto līdzekļu ātrai iesaldēšanai un noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskācijai. Šādas norises atbilst direktīvas rosinātajai pastiprinātajai krimināltiesiskajai reakcijai uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Tomēr direktīvā ir dažas nepilnības salīdzinājumā ar jaunākajām krimināltiesību direktīvām, piemēram, par noziegumiem pret vidi vai ierobežojošu pasākumu pārkāpšanu, attiecībā uz papildu sodu piemērošanu fiziskām personām un sankcijām pret juridiskām personām.

Attiecībā uz **papildu sodu piemērošanu fiziskām personām** direktīvā ir noteikts, ka dalībvalstīm papildus cietumsodiem ir jāievieš papildu sankcijas vai pasākumi pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izdarītājiem, neprecizējot pasākumu veidu, un tas rada atšķirības, transponējot direktīvu valstu tiesību aktos. Turpretī jaunākajos ES krimināltiesību instrumentos iespējamie pasākumi, ko dalībvalstis var piemērot fiziskām personām, piemēram, naudas sodi, piekļuves aizliegums finansējumam un publiskā iepirkuma konkursiem, atļauju atsaukšana vai pagaidu aizliegumi pretendēt uz valsts amatiem, ir skaidri uzskaitīti.

Līdzīga problēma rodas attiecībā uz **sankcijām, ko nosaka juridiskām personām**. Direktīvā dalībvalstīm ir prasīts paredzēt naudas sodu kā krimināsodu vai naudas sodu, kas nav krimināsods, un tajā ir iekļauts saraksts ar iespējamām papildu sankcijām, kuras ir tikai

[6] Eiropas Padomes Konvencija par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju (Eiropas Padomes līgumu sērija, Nr. 198).
[7] EUR-Lex - 52025DC0148 - LV - EUR-Lex.

fakultatīvas un nav pietiekami sīki definētas. Lai gan šādi dalībvalstīm tiek nodrošināta nepieciešamā elastība, formulējums ir pretstatā jaunākajiem krimināltiesību aktiem, kas paredz maksimālā naudas soda apmēra zemāko robežu par visiem nodarījumiem, kas jāaprēķina, vai nu pamatojoties uz procentuālo daļu no attiecīgās juridiskās personas kopējā globālā apgrozījuma, vai pamatojoties uz fiksētu summu[8].

3.4. ES pievienotā vērtība

ES pievienotās vērtības ziņā direktīvas īstenošana rada **pozitīvu ieguvumu**, kas izriet no ES līmeņa likumdošanas pasākumiem un ko dalībvalstis, visticamāk, nebūtu panākušas atsevišķi. Direktīva ir radījusi **viendabīgākus apstākļus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanai visā ES**, ko ieinteresētās personas, kas pārstāv tiesu un tiesībaizsardzības jomu, uzskata par pozitīvu guvumu, jo tas veicina lielāku juridisko konsekvenci un atvieglo pārrobežu sadarbību. Tomēr iepriekš minētās atšķirības nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu definēšanā un kriminālvajāšanā par tiem, it īpaši attiecībā uz atsevišķu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, un atšķirības fakultatīvo noteikumu piemērošanā ("varbūtības izteiksmē formulētās klauzulas") attiecībā uz sodiem fiziskām un juridiskām personām liecina, ka potenciāls turpmākai saskaņošanai ES mērogā joprojām pastāv.

3.5. Atbilstība

Direktīvas mērķi un pasākumi joprojām ir aktuāli, ņemot vērā izaicinājumus nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un organizētās noziedzības jomā – saskaņā ar Eiropola 2025. gada smagās un organizētās noziedzības draudu novērtējumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai joprojām ir izšķiroša nozīme labuma gūšanā no nelikumīgām darbībām, un tā ir organizētās noziedzības pamats[9]. Turklāt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā izmantotās darbības metodes bieži ietver vairākus darījumus dažādās trešo valstu jurisdikcijās, izmantojot regulējuma atšķirības un apgrūtinot izsekojamību, kas apgrūtina finanšu izmeklēšanu – tāpēc saskaņota krimināltiesiska reakcija visās dalībvalstīs ir tikpat svarīga kā jebkad agrāk. Tajā pašā laikā saskaņā ar Eiropola sniegto informāciju nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju arvien vairāk atvieglo digitālās platformas un paātrina jaunās tehnoloģijas[10] – direktīvas tehnoloģiski neitrālā būtība ļauj pielāgot krimināltiesisko reakciju šādai attīstībai, nodrošinot, ka direktīva saglabā savu nozīmīgumu neatkarīgi no tehnoloģiju attīstības.

3.6. Ietekme uz pamattiesībām un pamatbrīvībām

Visbeidzot, dalībvalstu iestādes, ES un starptautiskās struktūras kopumā vai nu uzskata, ka direktīva atbilst pamattiesību standartiem, tai skaitā Eiropas Savienības Pamattiesību hartai, vai arī tās ir paziņojušas, ka dati nav pieejami. Citas ieinteresētās personas, īpaši NVO, domnīcas un akadēmiskās aprindas, pauda bažas par iespējamo ietekmi uz nevainīguma

[8] Piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1203 (2024. gada 11. aprīlis), kas paredz noteikumus par vides krimināltiesisko aizsardzību, uzliek dalībvalstīm pienākumu paredzēt naudas sodus juridiskām personām konkrētu nodarījumu gadījumā. Turklāt direktīvā ir precizēts, ka minēto naudas sodu maksimālais apmērs ir ne mazāk kā 5 % vai vienreizējs 40 000 000 EUR liels maksājums par konkrētiem nodarījumiem, kas saistīti ar vides piesārņojumu, un 3 % vai 24 000 000 EUR par citiem nodarījumiem, piemēram, savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību.

[9] europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

[10] Turpat.

prezumpcijas aizsardzību, kad tiek piemērots atsevišķs nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījums, dubultās sodīšanas nepieļaušanas principu (*ne bis in idem*) pašu līdzekļu legalizācijas gadījumos[11], kā arī par nodarījumu un sodu definīcijas nepārprotamību un/vai sodu samērīgumu, it īpaši, ja predikatīvais nodarījums ir maznozīmīgs nodarījums.

Kopumā atsauksmes, ko sniegusi ieinteresēto personu lielākā daļa, ļauj secināt, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumi ir formulēti skaidri, precīzi un paredzamā veidā un sodi ir atbilstoši un samērīgi ar nodarījumu smagumu. Pamattiesības tiek nodrošinātas ar noteikumiem, kas izklāstīti sešās ES procesuālo tiesību direktīvās, Hartā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā, kā arī ar vispārējiem krimināltiesību principiem. Turklāt to valsts noteikumu piemērošana, ar kuriem transponē direktīvu, ir jāpārbauda valstu tiesās, kurām ir jānodrošina to atbilstība pamattiesībām un pamatbrīvībām.

4. SECINĀJUMI UN GŪTĀS ATZIŅAS

Tiek uzskatīts, ka direktīva lielā mērā sasniedz savus mērķus, jo tā ir uzlabojusi kompetento iestāžu spēju izmeklēt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un ierosināt tās saistībā kriminālllietu, pastiprinot nodarījumu smagumu un sodus, un ir atvieglojusi pārrobežu izmeklēšanu, neradot ievērojamas papildu izmaksas un negatīvi neietekmējot pamattiesības. Tomēr joprojām ir vairākas problēmas, it īpaši, lai palielinātu dažu tās noteikumu efektivitāti un saskaņotību ar citiem ES instrumentiem.

Turklāt, ņemot vērā kriminālprocesa ilgumu, pilnā direktīvas ietekme būs redzama tikai turpmākajos gados. Tāpēc ir svarīgi, lai Komisija turpinātu uzraudzīt direktīvas ietekmi, tai skaitā uz pamattiesībām un pamatbrīvībām.

Izvērtējumā ir noteiktas vairākas gūtās atziņas, ko dalībvalstis varētu vēlēties ņemt vērā, transponējot un īstenojot direktīvu.

- **Lielāka skaidrība par atsevišķu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju**

Lai nodrošinātu, ka iestādēm nav pienākuma būtībā pierādīt visus predikatīvā nodarījuma elementus, būtu jāprecizē **prasības, kas vajadzīgas, lai konstatētu predikatīvu nodarījumu vai legalizēta īpašuma nelikumīgu izcelsmi**, tādējādi veicinot atsevišķa nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījuma vienotu piemērošanu un atvieglojot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšanu un kriminālvajāšanu visās ES dalībvalstīs.

- **Fiziskām un juridiskām personām piemērojamo maksimālo naudas sodu un sankciju līmeņu zemākās robežas aprēķināšana, kā arī papildu sodu un pasākumu noteikšana**

Tas nodrošinātu lielāku konsekvenci, saskaņojot noteikumus par sodiem un sankcijām fiziskām un juridiskām personām ar nesen pieņemtajiem ES krimināltiesību aktiem, piemēram, Direktīvu (ES) 2024/1203 par vides krimināltiesisko aizsardzību un Direktīvu (ES) 2024/1226

[11] Tāpat kā attiecībā uz pašu līdzekļu legalizāciju, atšķirība starp predikatīvo nodarījumu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu bieži vien nav skaidri norobežota, tāpēc pastāv dubultās sodīšanas risks par vienu un to pašu darbību, ja ir notiesājošs spriedums par predikatīvo nodarījumu un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumu.

attiecībā uz Savienības ierobežojošo pasākumu pārkāpumiem. Tam būtu jāietver tādu papildu sodu vai pasākumu veidu noteikšana, kurus dalībvalstis var piemērot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas izdarītājiem papildus brīvības atņemšanai, un jānosaka īpašas sankcijas juridiskām personām, īpaši maksimālo naudas sodu zemākā robeža, kas jāaprēķina, pamatojoties vai nu uz juridiskās personas globālo apgrozījumu visā pasaulē, vai uz fiksētām summām. Tas nodrošinātu vienlīdzīgus apstākļus visās dalībvalstīs un pastiprinātu par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas nodarījumiem piemērojamo sankciju atturošo ietekmi.

- **Īpašuma definīcijas precizēšana**

"Īpašuma" definīcija būtu jāprecizē, lai tiešāk aptvertu visus iespējamos nelikumīgi iegūto līdzekļu veidus, tai skaitā tiešos ieņēmumus, izmaksu ietaupījumus, kas gūti no nodokļu noziegumiem, un netiešos ieņēmumus, kas gūti no noziedzīgām darbībām.

- **Saskaņošana ar starptautiskajiem instrumentiem**

Nodrošinot atbilstību starp direktīvu un Varšavas konvenciju, tiktu uzlabota saskaņotība starp abiem instrumentiem.

- **Direktīvas ietekmes uzraudzība**

Lai uzraudzītu direktīvas ietekmi, Komisija turpinās sadarboties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, izmantojot tādus forumus kā Komisijas ekspertu grupa ES kriminālpolitikas jautājumos, Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas operatīvais finanšu izmeklētāju tīkls (*AMON*), Eiropas daudzdisciplīnu platforma pret noziedzības draudiem (*EMPACT*), jaunais Eiropas tīkls līdzekļu atgūšanai un konfiskācijai, Kamdenas līdzekļu atgūšanas aģentūru tīkls (*CARIN*), *Eurojust* Tiesu iestāžu fokusgrupa nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un līdzekļu atgūšanas jautājumos un Eiropas Tiesu iestāžu tīkls organizētās noziedzības jomā.

Komisija turpinās dialogu ar dalībvalstīm un visām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu, ka krimināltiesiskā reakcija uz nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ir efektīva, atbilst ES politikai šajā jomā un atbilst jaunākajām prasībām, ņemot vērā mainīgās tendences un metodes, kas raksturīgas noziedzīgo grupu darbībai finanšu jomā.

Šie ieteikumi ir svarīgs ieguldījums centienos Savienības līmenī veicināt pieeju "sekojiet naudai" kā būtisku elementu cīņā pret organizēto noziedzību – jomu, kas stratēģijā *ProtectEU* ir uzsvērta kā izšķiroša, lai nodrošinātu spēcīgu tiesu iestāžu reakciju uz visbīstamākajiem noziedzīgajiem tīkliem.